

С. В. Чередніченко,
аспірант, Класичний приватний університет (м. Запоріжжя)

ОПОДАТКУВАННЯ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ГАЛУЗІ: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

S. Cherednichenko,
postgraduate, Classic Private University, (Zaporizhzhya)

TAXATION OF STEEL INDUSTRY: EXPERIENCE AND PERSPECTIVES

У статті висвітлено питання оподаткування вітчизняної металургійної галузі, проаналізовано сучасний досвід та механізми адміністрування податків. Виявлено, що існуючі механізми пільгового оподаткування підприємств металургійного комплексу є неефективними, знижують фінансове значення галузі. Тому у перспективі державі необхідно звернути увагу на екологічний податок, який дозволить змістити податкове навантаження металургійних підприємств з дохідної складової на екологічну, що призведе до певних ефектів: бюджетного, екологічного, інноваційного, соціального, економічного.

The article highlights the issue of taxation of domestic steel industry, analysis of current practices and mechanisms of tax administration. Revealed that the existing mechanisms of preferential tax metallurgical enterprises are inefficient, reduce fiscal value field. Therefore, in the future state should pay attention to the ecological tax that will shift the tax burden from income metallurgical enterprises in the environmental component, which will lead to certain effects: state-financed, environmental, innovation, social, economic.

Ключові слова: металургійна галузь, оподаткування, механізми адміністрування податків, екологічний податок, пільгове оподаткування, ефекти.

Key words: steel industry, taxation, mechanisms of tax administration, ecological tax, preferential taxation, effects.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Історична сутність та значення податків полягає в сприятливій та деструктивній ролі, яку вони одночасно відіграють в соціально-економічних відносинах. Встановити баланс між інтересами платника податків та податкового збирача вкрай складно, оскільки цілі їх діяльності протилежні, а результати — взаємозалежні. Пошук балансу інтересів суб'єктів оподаткування присутній у різних вимірах. Зазвичай, боротьба точиться за справедливе оподаткування капіталу та праці. Проте з розвитком індустріалізації постала потреба у державній підтримці та лобюванні інтересів певної галузі, яка має містобудівне значення та є підґрунтям зміцнення конкурентоспроможних позицій держави на зовнішніх ринках.

Металургійна галузь є потужним експорто-орієнтованим сектором України. На міжнародному рівні за показниками виробництва у 2012 р. галузь входить до першої двадцятки, на неї припадає майже половина вітчизняного експорту, валютних надходжень, третина виробництва промисловості, що становить на рівні 20% ВВП країни. Однак застарілі проблеми технічного переоснащення, реконструкції, екологізації, реструктуризації та модернізації металургійного виробництва в умовах стрімкого зростання його собівартості негативно впливає на конкурентні позиції галузі на зовнішніх ринках, що, безумовно, для експортозалежної галузі є майже катастрофічним. Тому виникає питання щодо удосконалення механізмів оподаткування галузі з метою оптимізації фінансових ресурсів її підприємств.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Аспектам державного регулювання галузевого розвитку та його стимулювання присвячені наукові праці О. Бабанина, Я. Белинської, В. Василенка, М. Гамана, С. Глазьева, В. Гринева, Я. Жалила, Н. Іванова, А. Михайлової, Ю. Плотинського, Р. Темиргалієва, Р. Фатхудинова, В. Шматька. Проте засадам податкового регулювання, зокрема податкового стимулювання розвитку металургійної галузі, приділено недостатньо уваги.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Спираючись на вищезазначене, необхідним науковим напрямом є узагальнення аспектів досвіду податкового стимулювання розвитку металургійної галузі в сучасних умовах господарювання.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Досвід державної підтримки галузей зарубіжних країн світу базується на субсидуванні та застосуванні режиму пільгового оподаткування за умов відсутності перешкоджання формуванню вільної конкуренції на ринках. Український досвід підтримки металургійної галузі базується на застосуванні пільгового оподаткування, кредитування під державну заставу та надання субсидій, що, як правило, стосувалося питань енергозабезпечення. Проте спрямовуванню прямих бюджетних дотацій у розвиток галузі постійно перешкоджають зростаючі обсяги податкових недоїмок [1].

У 1999—2001 рр. поштовхом для розвитку металургійної галузі став досвід реалізації економічного експерименту, проведеного згідно з Законом України "Про проведення економічного експерименту на підприємствах гірничо-металургійного комплексу України" від 17.07.1999 р. № 934, положення якого були застосовані до 63 підприємств гірничо-металургійного комплексу, які знаходилися на той час у кризовому становищі, що негативно впливало на податкові надходження. Відповідно експерименту державна підтримка базувалася на наступних податкових пільгах, бюджетних обмеженнях та коригуваннях [1]:

- списання всіх штрафів і пені за невчасну сплату податків, зборів та інших обов'язкових платежів станом на 1 липня 1999 року. Протягом дії експерименту пеня за нову заборгованість встановлювалася в розмірі 50% від поточної ставки;

- зменшення зборів і платежів: збір на будівництво, реконструкцію, ремонт і утримання автомобільних доріг загального призначення — 0%; збір у Державний інноваційний фонд — 50% від існуючої ставки; збір за забруднення навколишнього природного середовища — 30% від цих прибутків направляються в бюджеті різних рівнів, 70% залишаються у підприємства на здійснення екологічних заходів;

- відстрочка до 36 місяців по сплаті податків, зборів та інших обов'язкових платежів, установалення нульової процентної ставки за користування податковим кредитом;

- зменшення ставки податку на прибуток підприємств до 9% (чинна ставка — 30%). Кошти, що звільнюються в результаті зменшення податкової ставки, направляються на поповнення обігових коштів самих підприємств. На 2001 рік податкова ставка збільшується з 9% до 15% [1].

За даними Рахункової палати України [2] після завершення експерименту підприємства металургійної галузі продемонстрували зростання рентабельності на 17,2% та обсягів експорту продукції в 1,5 рази, валовий прибуток зріс майже у 4 рази, що позитивно вплинуло на податкові відрахування до бюджету. Проте позитивні тенденції у фінансовому стані металургійної галузі мали тимчасовий характер, оскільки принципових змін у роботі підприємств не сталося.

Структура собівартості продукції залишилася майже незмінною, при цьому позитивних результатів було досягнуто за рахунок застосування пільгового оподаткування при поживленому зовнішньому попиті на металургійну продукцію. Деякі підприємства взагалі не використали можливість залучення різниці від зменшення ставки податку на прибуток до обігових коштів підприємства, що передбачалося експериментом.

Подальше стримане податкове стимулювання металургійної галузі відбувалося в межах дії Закону України від 17 січня 2002 р. "Про подальший розвиток гірничо-металургійного комплексу", за яким до 1 січня 2003 року збережено пільги щодо плати за забруднення навколишнього природного середовища, які мали цільовий характер. Крім того, 50% нарахованого податку на прибуток спрямовувалося на спеціальний рахунок державного казначейства з цільовим призначенням на інвестиційну діяльність та реорганізацію виробничих фондів. Проте деякі підприємства відмовлялися від спрямування 50% нарахованого податку на прибуток до спеціального рахунку Державного казначейства, щоб позбавити себе від додаткових перевірок. На той період скасування ряду податкових пільг негативно вплинуло на результаті діяльності металургійних підприємств.

У період 2004—2005 рр. державою було скасовано більшу частину комплексу податкових пільг провідних галузей економіки, що позитивно вплинуло на обсяги податкових надходжень. Проте позитивна тенденція була короткотермінова, оскільки через деякий час були втрачені конкурентоспроможні цінові позиції на вироблену продукцію.

Наступний етап розвитку податкових відносин у металургійній галузі характеризувався положеннями Постанови Кабінету Міністрів України "Про заходи підтримки підприємств ГМК" від 14 жовтня 2008 р. № 925, якою скасовувалися цінові надбавки до діючого тарифу на газ (надбавка у розмірі 12%), фіксувалися тарифи на перевезення вантажів (на 10% знижені ціни на вантажні залізничні перевезення) та вартості електроенергії. Саме такі заходи повинні були на той час знизити собівартість металургійної продукції та підвищити її конкурентоспроможність. Але, як і у 1999 році, так і у 2008 році — податкові пільги та бюджетні обмеження тарифних цін пропонуються з метою максимізації доходів всіх рівнів бюджетів, а не стимулюван-

ня принципової перебудови функціонування металургійних підприємств та галузі загалом.

Меморандумом порозуміння між Кабінетом Міністрів України та підприємствами з гірничо-металургійного комплексу, підписаним 10.11.2008 р., [3] запропоновано у сфері оподаткування:

- забезпечити відшкодування ПДВ металургійним підприємствам протягом 5 днів з моменту подачі декларації за минулий місяць;

- розробити програму рефінансування НБУ комерційних банків по кредитах під заставу невідшкодованого ПДВ;

- встановити та застосувати тарифи на перевезення вантажів залізничним транспортом для підприємств гірничо-металургійного комплексу;

- знизити тарифи на електроенергію;

- залишити рівень плати за користування надрами на існуючому рівні, не вносити підвищуючи корегуючі коефіцієнти до заходів антикризового характеру;

- підвищити норми амортизації для основних фондів групи III, які будуть придбаватися за рахунок капітальних інвестицій та реінвестицій, а також застосувати знижену до 20% ставки податку на прибуток у разі реінвестування прибутку підприємств на придбання основних фондів групи III;

- розширити переліки та обсяги енергозберігаючих матеріалів, обладнання, устаткування та комплектуючих, що звільнюються від ввізного мита [3].

Але практиками ставиться під сумнів можливість реалізації аспектів Меморандуму, оскільки запропоновані пільги впроваджуються за рахунок інших галузей економіки, де продовжується активна тенденція зростання вартості товарів та послуг, зокрема електроенергії. Загалом, принципово нових пропозицій державної підтримки реструктуризації собівартості продукції та переозброєння виробництва Меморандум для гірничо-металургійного комплексу не пропонує.

Отже, податковий протекціонізм набрав вагомого значення та мав дещо різний характер впливу, що стало підґрунтям як критики, так і схвального сприйняття підходу. Критичний аналіз практичного застосування спеціальних податкових режимів для галузевого розвитку розкрито в праці А. Кізіма, І. Кушнірика [4].

З одного боку, лобісти податкової підтримки галузей попереджають, що обсяги коштів, які підуть на пільгове оподаткування певної галузі, можуть бути мізерними на тлі масштабу соціально-економічної катастрофи після її занепаду та згорання. Тобто через податкову підтримку галузі частина функцій держави щодо соціально-економічного забезпечення населення передоручається підприємствам містобудівного значення.

З іншого боку, розвиток галузі забезпечує конкурентоспроможність держави загалом, тому її штучна державна підтримка негативно впливає на формування та забезпечення вільного конкурентного ринку, оскільки податкове сприяння галузевому розвитку спонукає інвесторів вкладати кошти саме в підприємства пільгової галузі, а не в ті, що більш конкурентоспроможні.

Доречно зазначити, що останніми роками механізм податкового стимулювання галузі взагалі здійснювався вручну, тобто податкові пільги могли отримати обрані підприємства галузі, а не ряд підприємств, які формують рівень конкурентоспроможності даної галузі.

Сучасний стан формування відповідного податкового режиму для стимулювання розвитку металургійної галузі базується на застосуванні окремих податкових пільг, що, на жаль, не може відповідати специфіці виробничій діяльності галузі. За даними Довідника інших податкових пільг № 68/2 станом на 01.10.2013 р. [5] пільгове оподаткування в металургійному виробництві охопило наступні аспекти: формування від'ємного значення об'єкта оподаткування, експортні операції, послуги з міжнародного перевезення, операції з постачання відходів та брухту чорних і кольорових металів тощо. Тобто загалом пільгове оподаткування для виробництва галузі засноване на оподаткуванні експортних операцій та операцій з постачання виробничих відходів та брухту.

Зазначені податкові пільги відносяться до прямих аспектів виробництва та не враховують інші види діяльності (наприклад, інвестиційну, операції з цінними паперами, екологічну тощо) металургійного комплексу.

Загалом, підприємства ГМК від державної підтримки в межах сфери оподаткування чекають на зниження податкового тиску з податку на прибуток та спрощення адміні-

Таблиця 1. Результати фінансово-економічної діяльності металургійної галузі

Найменування показника	1 кв. 2013 р.	1 кв. 2014 р.
Фінансовий результат до оподаткування, млн грн.	-3080	-12674
Платежі у бюджет та інші цільові фонди, млн грн.	2027	2281
Чистий дохід, млн грн.	35673	36082
Рентабельність реалізації продукції, %	-5,25	-3,71
Коефіцієнт загальної платоспроможності (Н 2-2,5)	1,113	0,861
Коефіцієнт загальної фінансової стабільності (Н>1)	0,543	0,359
Коефіцієнт автономії (Н>=0,5)	0,352	0,264
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Н>0,2)	0,02	0,025
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами (Н>0,1)	-0,41	-0,66

Джерело: [7].

стрування ПДВ. У межах адміністрування зазначених податків на 1 січня 2014 р. були внесені відповідні зміни [6]. Так, нормами Податкового кодексу України (ст. 158) звільняються від оподаткування 50% прибутку (з 1 січня 2014 р. ставка податку на прибуток становить 18%), отриманого від здійснення енергоефективних заходів та реалізації енергоефективних проєктів підприємств, що включені до Державного реєстру підприємств, установ, організацій, які здійснюють розроблення, впровадження та використання енергоефективних заходів та енергоефективних проєктів. До того ж, повинен вестися додатковий облік доходів/ витрат від здійснення таких заходів. Діє з 1 січня 2014 року право суб'єктів господарювання на подачу фінансової звітності з урахуванням податкових різниць за методикою бухгалтерського обліку тимчасових та постійних податкових різниць.

Проте Законом України № 713-VII від 19.12.2013 р. передбачається перенесення на 2015 рік зниження ставки з податку на додану вартість до 17%, яке мало діяти вже у 2014 році. Також змінено базу оподаткування ПДВ (п. 188.1 ст. 188 ПКУ): не враховуються пеня та інші неустойки за невиконання умов договору суб'єктів господарювання.

Спрошено процедуру бюджетного відшкодування ПДВ для підприємств, що є сумлінними платниками податків, а саме: камеральні перевірки триватиме не 20, а 5 днів, що пришвидшує процедуру відшкодування ПДВ. За п. 200.13 статті 200 ПКУ, відшкодування ПДВ пропонується шляхом оформлення фінансових казначейських векселів строком обігу до п'яти років з дохідністю на рівні 5% річних. Продовженням синтезу механізмів ринку боргових цінних паперів та бюджетного відшкодування ПДВ став випуск амортизованих ПДВ-облігацій терміном обігу до п'яти років з дохідністю на рівні облікової ставки НБУ 9,5% на сумарний борг 16,7 млрд грн. Виплату будуть отримувати раз на 6 місяців з 10% погашенням боргу.

Отже, на тлі вищезазначеного, підприємства металургійної галузі продемонстрували наступні результати фінансово-економічної діяльності (табл. 1). Результати фінансово-економічної діяльності металургійних підприємств продовжують демонструвати збитковість на фоні зниження обсягів виробництва (темپ росту показників за видами продукції коливався від 75% до 99%), позитивних змін експорту чавуна (темп росту склав 117%), феросплавів (темп росту склав 131%) та прокату (темп росту склав 95%) та зниження показників імпорту прокату (темп росту склав 84,4%), чавуна (темп росту склав 100%), феросплавів (темп росту склав 88,2%) [7].

Тобто частка експорту знов зростає і становить за 1 кв. 2014 р. 83,9%, що на 3,2% більше за результати за попередній аналогічний період. Фінансові показники підприємств демонструють суттєве зростання фінансової залежності підприємств — 34%, та зниження майже у 1,5 рази забезпеченості власними оборотними коштами. Як зазначає "Укррудпром", на показники за досліджуваний період суттєво вплинули втрати від курсових різниць, які склали біля 9 млрд грн. та зростання цін на електроенергію — на 8,4% та кокс — на 2%, при зниженні цін на металолом (2,5%) та газ (10%) [8].

У підсумку зазначимо, що в металургійній галузі превалює дохідне оподаткування із застосуванням комплексу пільг, тоді як металургійне виробництво в Україні є чи не найбільшим "забруднювачем" навколишнього природного середовища. Зважаючи на стан зношеності основних фондів, застосування відсталих технологій, високу собівартість продукції, занижений рівень фінансування технічного переозброєння виробництва (на рівні 2% з державного та місцевих бюджетів, інші 98% — за рахунок підприємства), забезпе-

чення процесів екологізації металургійного виробництва майже неможливе.

Тому постає питання, навіщо витратити значні кошти державного бюджету на пільгове оподаткування прибутку та доданої вартості, якщо підприємства металургійної галузі є суттєво залежними від державних дотацій та застосовують трансфертне ціноутворення, як механізм ухилення від сплати податків. Дослідження В. Колосок демонструє, що трансфертне ціноутворення суттєво впливає на формування фінансових результатів металургійних підприємств-холдингів. Протягом 2009—2011 рр. автор дослідив зростання обсягів виробленої продукції на тлі зниження прибутку металургійних підприємств та суттєвого зростання прибутку керівної компанії холдингу [9].

Тобто керівна компанія холдингу формує свій результат за рахунок відповідного розподілу прибутку для сплати податків між підпорядкованими підприємствами та нею, що дає змогу вигідно розподілити податкове навантаження. Саме тому, при загальному зниженні цін на ресурси та пожевліні попиту на продукцію, підпорядковані підприємства демонструють збитковість, а керівна компанія — позитивний результат та відповідний рівень сплати податків.

Зниження податкового тиску на металургійні підприємства, які відносяться до експорторієнтованих, також відбувається за рахунок суттєвого зниження експортних цін на вироблену продукцію при одночасну завищенню імпортих (табл. 2).

Вартість продукції як на внутрішньому ринку, так і на експорт, поступово зростає. Але в середньому внутрішні ціни на продукцію у 2009 р. відрізнялися від експортних цін на 1047,5 грн./т, у 2010 р. — на 1415 грн./т, а в 2011 р. — на 1037,5 грн./т. Такі результати демонструють недостатній державний контроль за ціноутворенням в галузі, яке, в основному, базується на трансфертному підході.

Складність адміністрування пільгового оподаткування доходів металургійних підприємств та розвинутий механізм ухилення від сплати прибуткових податків знижує фіскальне значення галузі, тому, на наш погляд, доречно звернути увагу на екологічний податок, який включається до витрат підприємства.

Призначенням екологічного податку є компенсація будь-якого негативного впливу на стан навколишнього природного середовища діяльності, процесу або результатів їх провадження. Зауважимо, що викиди металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів підприємств Запорізької області за 2011 рік становлять 104,9 тис. т., що складає 47% від загального показника викидів всієї Запорізької області за даний період, тому доречно змістити податкове навантаження металургійних підприємств з дохідної складової на екологічну.

У європейських країнах частка екологічного податку коливається від 4% до 10% у загальному обсязі податкових надходжень та від 1,8% до 4% від ВВП [11]. В Україні такі показники знаходяться на рівні 0,78% та 0,2% відповідно. Проте зростання податкового навантаження на природоохоронну сферу у європейських країнах компенсується зменшенням податкового тиску на капітал та працю, що доречно врахувати в українській практиці екологічного оподаткування металургійного виробництва.

Максимальний обсяг надходжень від екологічного податку в Україні формується за рахунок викидів в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення (66% від загального обсягу надходжень екологічного податку у 2013 р.) та з розміщення відходів у спеціально відведених місцях чи на об'єктах, крім розміщення окремих видів відходів як вторинної сировини (25% у 2013 р.). На незначному рівні (від 3% до 4%) поступа-

Таблиця 2. Ціни на основні види вітчизняного сталевого прокату, грн./т з ПДВ

Найменування показника	Внутрішні ціни			Ціни на експортну продукцію		
	Грудень 2009 р.	Грудень 2010 р.	Січень 2011 р.	Грудень 2009 р.	Грудень 2010 р.	Січень 2011 р.
Прокат плаский гарячекатаний	4600	6100	6280	4100	4800	5600
Прокат плаский холоднокатаний	5800	7160	7280	4960	5600	6360
Прутки та бруски, арматура	5200	6300	6600	3700	4950	5650
Кутики, фасонні і спеціальні профілі	5350	6650	6900	4000	5200	5300

Джерело: [10].

ють надходження за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин пересувними джерелами забруднення та скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти [12].

Загалом, екологічний податок є фінансово незначущим для бюджету держави (надходження на рівні 1—2%), проте при вдосконаленні його адміністрування має потужний потенціал до стимулювання процесів екологізації виробництва, а тому і переозброєння, зокрема в металургійній галузі.

У вітчизняній практиці екологічного оподаткування металургійного виробництва доречно збільшення розміру податкових ставок та диференціація їх залежно від обсягів забруднення, спрощення процедури отримання дозвільних документів на основі тристороннього договору співпраці влади, суб'єктів господарювання та контролюючих органів, встановлення лімітів на обсяги забруднення, формування інфраструктури щодо реалізації екологічних експертиз та посилення податкового контролю саме цієї сфери оподаткування.

ВИСНОВКИ

Формування пільгового податкового режиму для металургійної галузі базувалося на максимізації її фінансового потенціалу, а не на зміцненні її конкурентних позицій на внутрішньому та зовнішніх ринках. Металургійна галузь демонструє стійку залежність і небажання функціонувати без бюджетних дотацій та державного сприяння. Прогалини в податковому законодавстві дали змогу об'єднатися підприємствам задля мінімізації сукупного податкового тягаря та виводу капіталу за кордон.

Тобто дохідне оподаткування малоєфективне щодо металургійних підприємств, тому необхідно змістити податковий тягар з дохідного оподаткування на екологічне в межах діючого податкового тиску. Такий підхід, на відміну від існуючих, дасть можливість знизити обсяги бюджетних витрат від ПДВ та податкової недоїмки від застосування трансфертного ціноутворення на підприємствах та призведе до певних ефектів: бюджетного (наповнення державного бюджету за рахунок екологічного податку), екологічного (покращення екологічної ситуації), інноваційного (впровадження нових технологій з метою зменшення штрафів, пень за забруднення та викиди), економічного (зменшення собівартості частки витрат на енергоносії, зменшення витрат на оздоровлення робітників), соціального (покращення здоров'я населення та співробітників підприємства, можливість за рахунок зекономлених коштів розвивати соціальну інфраструктуру).

Література:

1. Розвиток сектору чорної металургії в Україні: [аналітичний огляд]. — К.: Міленіум, 2004. — 110 с.
2. Офіційний сайт Рахункової палати України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/164527;jsessionid=11D6F79E1635722A58D5CCA1DA316DAA>
3. Меморандум порозуміння між Кабінетом Міністрів України та підприємствами гірничо-металургійного комплексу від 10 листопада 2008 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS8572.html
4. Кізіма А. Спеціальні податкові режими як інструмент податкового регулювання / А. Кізіма, І. Кушнірик // Галицький економічний вісник. — 2009. — № 1. — С. 117-127.
5. Довідник № 68/2 Інших податкових пільг станом на 01.10.2013 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://minrd.gov.ua/dovidniki--reestri--perelik/dovidniki-/54005.html>
6. Огляд змін податкового законодавства, що набувають чинності з 01 січня 2014 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://jurblog.com.ua/wp-content/uploads/2014/01/zminu.pdf>

7. Анализ основных производственно-экономических показателей деятельности металлургической подотрасли: Аналитика Металлурпром [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://metallurgprom.org/?cat=18>

8. Украинские металлурги получили более 700 млн дол. убытков из-за курсовой разницы: Новости Укррудпром [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.ukrrudprom.ua/news/Ukrainskie_metalurgi_poluchili_bole_700_mln_dollarov_ubitkov_i.html

9. Колосок В. Анализ влияния трансфертного ценоутворения предприятий гірничо-металургійних холдингов на надходження до державного бюджету України / В. Колосок, Ю. Угровата // Економіка. — 2013. — № 4 (124). — С. 19—25.

10. Щодо напрямів реформування металургійної галузі України: аналітична записка [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/435>

11. Taxation trends in the European Union / Luxembourg: Publications Office of the European Union. — 2014. — P. 308.

12. Довкілля України: аналітична доповідь [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2012/ns_rik/analit/arhiv.htm

References:

1. Rozvytok sektoru chornoj metalurhii v Ukraini: [analytichnyy ohliad, (2004) [The development of ferrous metallurgy in Ukraine: Analytical review], Milenium, Kyiv, Ukraine.
  2. The official website of the Accounting Chamber of Ukraine, available at: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/164527;jsessionid=11D6F79E1635722A58D5CCA1DA316DAA> (Accessed 09 August 2014).
  3. The main legal portal of Ukraine "League Law" (2008), "Memorandum of Understanding between the Government of Ukraine and enterprises of mining and metallurgical complex on November 10, 2008", available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS8572.html (Accessed 04 August 2014).
  4. Kizyma, A. and Kushniryk, I. (2009), "Special tax regimes as a tool of tax regulation", Halyts'kyj ekonomichnyj visnyk, vol. 1, pp. 117—127.
  5. Reference № 68/2 other tax benefits as of 01.10.2013, available at: <http://minrd.gov.ua/dovidniki--reestri--perelik/dovidniki-/54005.html> (Accessed 08 August 2014).
  6. Overview of changes in tax laws that take effect on January 1, 2014, available at: <http://jurblog.com.ua/wp-content/uploads/2014/01/zminu.pdf> (Accessed 08 August 2014).
  7. Analysis of the major production and economic performance of the steel sub-sector: Analytics Metallurgprom, available at: <http://metallurgprom.org/?cat=18> (Accessed 05 August 2014).
  8. Informational and analytical portal "Ukrudprom" (2014), "Ukrainian Metallurg received more than 700 million. Dollars. losses due to exchange rate differences", available at: http://www.ukrrudprom.ua/news/Ukrainskie_metalurgi_poluchili_bole_700_mln_dollarov_ubitkov_i.html (Accessed 03 August 2014).
  9. Kolosok, V. and Ugrovata, Yu. (2013), "Analysis of the impact of transfer pricing mining and metallurgical holdings in government revenue Ukraine", Ekonomika, vol. 4(124), pp. 19—25.
  10. National Institute for Strategic Studies under the President of Ukraine (2009), "As for ways of reforming Ukraine steel industry: analytical note", available at: <http://www.niss.gov.ua/articles/435> (Accessed 11 August 2014).
  11. Publications Office of the European Union, (2014), "Taxation trends in the European Union", Luxembourg.
  12. Publication of documents of State Statistics Service of Ukraine (2012), "Environment Ukraine: analytical report", available at: http://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2012/ns_rik/analit/arhiv.htm (Accessed 08 August 2014).
- Стаття надійшла до редакції 05.08.2014 р.